

wykonywania swojej antyterrorystycznej strategii, aktywnie uczestniczy (prawodawczo, konsultacyjnie, orzecznictwo i dyplomatycznie) w walce z terroryzmem i kształtowaniu pewnych pryncypiów. Ze względu na transgraniczny charakter omawianych zagrożeń, Unia Europejska słusznie angażuje swoje siły w walkę z terroryzmem nie traktując jej jako wyłącznej domeny państw członkowskich.

Przedmiot pogłębianych badań, powinny stanowić zarówno ogólne cele polityki unijnej w przedmiotowym zakresie, jak również szczegółowy zakres ingerencyjnego wpływu unijnego prawodawstwa antyterrorystycznego na zakres ochrony fundamentalnych praw i wolności oraz standardy tworzenia prawa antyterrorystycznego wyznaczane przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Zdecydowana multicytryczność współczesnych systemów prawnych powoduje, że refleksja nad legislacją z poziomu ponadkrajowego zyskuje na znaczeniu, a szczególnie ważna jest ona w przypadku stanowiącego globalne zagrożenie terroryzmu, któremu przeciwdziałać należy w sposób metodyczny i skoordynowany.

*Любов Корнійчук
кандидат історичних наук, старший викладач
Національний університет "Острозька академія"*

ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ В КОНТЕКСТІ ВІДНОСИН ІЗ РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ

На сьогодні вже аксіомою стало твердження про те, що у ХХІ ст. міжнародна спільнота стикнулася з низкою нових безпекових загроз, що вимагає зваженої політики кожної держави і координування спільних зусиль заради їх усунення. Стратегічний характер для держав має забезпечення енергетичної безпеки, яка є неодмінною складовою національної безпеки в цілому. На забезпечення енергетичної безпеки впливає низка факторів політичного, економічного, правового, екологічного та

технологічного характеру. Оскільки споживання різних видів енергії постійно зростає, то зростає роль політики диверсифікації джерел її постачання. Роль енергетичних ресурсів постійно посилюється у світовій політиці і держави-експортери все частіше використовують енергетичний чинник як інструмент тиску у політичних відносинах.

Енергетична безпека є важливою складовою у політиці Чеської Республіки і водночас вона є одним із найбільш делікатних питань у російсько-чеських відносинах. Росія експортує до Чехії 75% (9 млрд. м. куб. щорічно, 28 млрд. м. куб. газу щороку транспортується до інших країн ЄС через Чехію) державного споживання газу (решта 25% експортується Норвегією) та 79% споживання нафти (решта з Каспійського регіону, Трієстський нафтовий термінал) [1, с. 61]. Відтак, Чехія є однією із найбільш залежних від імпорту енергоресурсів держав ЄС, що зумовлює необхідність проведення диверсифікації структури постачання та збільшення власного продукування енергії. Питання енергетичної безпеки у контексті чесько-російських відносин заслуговує на особливу увагу, враховуючи той факт, що президент Чехії відомий своїм прихильним ставленням до Росії, а також, зважаючи на намагання чеської влади балансувати між прагненням отримати економічну вигоду від співробітництва із РФ, з одного боку, та виконувати усі зобов'язання як члена ЄС, з іншого боку.

18 травня 2015 р. чеський уряд затвердив оновлену Державну енергетичну концепцію на наступні 25 років, яка визначає п'ять стратегічних пріоритетів, серед яких вагому роль відіграє підвищення енергетичної безпеки та стійкості ЧР та посилення здатності забезпечувати необхідні енергопостачання у випадках накопичення збоїв, багаторазових атак на критичну інфраструктуру та у випадках тривалих криз постачання палива [5]. У цьому ж році була прийнята Стратегія безпеки держави, у якій як один із стратегічних інтересів виокремлено забезпечення енергетичної, безпеки, а також створення передумов для безперебійного диверсифікованого постачання джерел енергії [2]. Слід також підкреслити, що у стратегії прямо не згадується Росія як загроза

національній безпеці, лише вказано, що окремі держави все частіше не поважають міжнародний порядок і принципи міжнародного права [2].

Чехія певною мірою залежить від Росії та російського гіганта атомної енергетики компанії «Росатом», яка є єдиним постачальником палива для АЕС Темелін. Частка ядерної енергії у виробництві електроенергії в країні становить 33% і вона повинна зрости до 46-58 % до 2040 р. завдяки добудові двох реакторів на АЕС Темелін та Дуковани, що зумовлює важливість цього сектору в енергетиці. В рамках плану диверсифікації постачання палива, оголошеного в серпні 2018 р. Чеська енергетична компанія ČEZ весною 2019 р. проводила завантаження випробувальних паливних збірок, що постачаються американською компанією Westinghouse Electric Sweden, у блок 1 АЕС Темелін [4]. Чинний контракт на постачання палива діє до 2023 р. і такого роду тестові перевірки свідчать про те, що не виключено підписання наступного контракту з іншим постачальником. Після скандалу із поставками забрудненої російської нафти навесні 2019 р., впродовж року стали помітними тенденції зменшення залежності Чехії від імпорту російської нафти. За даними статистичного управління Чехії, за січень-серпень минулого року імпорт із Росії впав на 14% о 2,24 млн. тонн. Падіння імпорту російської нафти частково компенсувалося збільшенням закупівель сировини з Азербайджану, а також імпортом нафти з нетрадиційних джерел – із Саудівської Аравії та США [6].

Крім того, цікавою виявилася позиція Чехії щодо проекту «Північний потік-2», оскільки держава може відігравати ключову роль в транзиті російського газу до Європи за допомогою цього газопроводу. По трубопроводу Eugal і далі через територію Чехії в країни Західної Європи будуть щорічно подаватися десятки мільярдів кубометрів газу. Будівництво трубопроводу, що з'єднає німецьке місто Лубмін з населеним пунктом Дойчшнеудорф на кордоні з Чехією, почалося восени 2018 р. Чеські чиновники ще у 2016 р. підписали лист до голови Єврокомісії, підтриманий вісьмома урядами, в якому попереджали, що проект може

становити загрозу для енергетичної безпеки Центральної та Східної Європи. Однак, на сьогодні Чехія змінила свою позицію і досить високо оцінює економічні вигоди від збільшення імпорту російського газу [3].

В цілому, Чехія проводить політику доволі виважену політику по забезпеченні енергетичної безпеки, намагаючись диверсифікувати свій енергоринок, водночас підтримуючи досить тісну співпрацю із Росією у економічно вигідних для себе проєктах. Імпортозалежність від Росії, а також прагнення отримати економічну вигоду від співробітництва сприяє посиленню політичних контактів із Росією і позиція Чехії часто контрастує із позицією інших членів ЄС.

Список використаних джерел:

1. Кузнецова Е.О. Зовнішньополітичні пріоритети Чеської Республіки. Зовнішня політика у постбіполярному світі (Аналіз. Проблеми. Прогнози): Монографія / редакція С.С. Трояна. К., 2014. С. 55-67.
2. Bezpečnostní strategie České republiky, 04.02.2015. URL: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf> (дата звернення: 02.09.2020).
3. Broniatowski M. Rosyjski gaz i Nord Stream 2 podzieliły Grupę Wyszehradzką. 19.03.2019. URL: <https://wiadomosci.onet.pl/politico/rosyjski-gaz-i-nord-stream-2-podzielily-grupe-wyszehradzka/e7jrhng> (дата звернення: 02.09.2020).
4. Czesi testują paliwo jądrowe od Westinghouse. 8 kwietnia 2019. URL: <https://biznesalert.pl/atom-czechy-westinghouse-energetyka-jadrowa/> (дата звернення: 02.09.2020).
5. Státní energetická koncepce, 2015. Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. URL: <https://www.mpo.cz/dokument158059.html> (дата звернення: 02.09.2020).
6. Tramba D. Méně závislosti na Rusku. podíl nakoupené ropy klesl na 45 procent. 5.11.2019. URL: <https://www.euro.cz/byznys/mene-zavislosti-na-rusku-1472401> (дата звернення: 02.09.2020).